

Oproep voor PPS Kennis en innovatie doelsturing

Waarom samenwerken aan kennis en innovatie doelsturing?

Zowel vanuit overheden, ketenpartijen als de landbouwsector is er behoefte om bedrijfsspecifieke duurzaamheidsprestaties van individuele boerenbedrijven objectief meetbaar te maken. Als bedrijfsspecifieke duurzaamheidsprestaties objectief en meer gestandaardiseerd kunnen worden vastgesteld, kan dit een gezamenlijke basis bieden voor publieke en private partijen in het realiseren van maatschappelijke opgaven met betrekking tot de landbouw bijvoorbeeld op het gebied van klimaat, biodiversiteit, bodem, water, schaarse bronnen en dierenwelzijn.

Het kunnen vaststellen van bedrijfsspecifieke duurzaamheidsprestaties heeft meerdere, deels overlappende functies: 1) het vormt een basis voor het creëren van prikkels voor boeren om te verbeteren (sturen/interventies), 2) het geeft meer inzicht in de mogelijkheden om duurzaamheid verder te verbeteren op bedrijfsniveau (management) en 3) het vormt een basis om voortgang op duurzaamheidsdoelen op hogere aggregatieniveaus (bv. gebied of keten) te kunnen rapporteren (verantwoording). Hiermee kan het ook dienen als fundament voor een omslag in het beleid van het sturen op generieke maatregelen naar het sturen op bedrijfsspecifieke prestaties (doelsturing) met als voordeel dat ondernemers meer kunnen worden uitgedaagd om de maatregelen te kiezen die het meest effectief zijn in de context van het bedrijf.

Het objectief kunnen vaststellen van bedrijfsspecifieke duurzaamheidsprestaties van Nederlandse landbouwbedrijven is een complexe en omvangrijke opgave die innovatie vereist op het gebied van datamanagement en samenwerking tussen partijen. In ieder geval vereist het een goede registratie en ontsluiting van informatie van het individuele landbouwbedrijf. Om het werken met bedrijfsspecifieke duurzaamheidsprestaties behapbaar te houden is standaardisatie en harmonisatie van definities, rekenregels, datasystemen etc. tussen partijen (publiek en privaat) essentieel. Bij voorkeur worden onnodige verschillen in definities en rekenwijzen voorkomen, worden beschikbare gegevens op meerdere plekken gebruikt, worden ontwikkelkosten beperkt door gezamenlijk te leren en worden transparante afspraken gemaakt over eigenaarschap en delen van data. Automatisering is nodig om administratieve lasten te beperken, om eenduidige interpretatie te faciliteren en om borging van data invoer mogelijk te maken. Ook zijn nieuwe (governance) afspraken nodig over doorontwikkeling, beheer en gebruik van data, rekeninstrumenten en resultaten.

Op welke vragen moeten voorstellen antwoorden geven?

Er is op verschillende vlakken behoefte aan kennis- en innovatieprojecten die helpen om het (data-)ecosysteem te creëren dat nodig is om bovenstaande ontwikkeling vorm te geven. De volgende onderzoeksvragen zijn relevant:

1. **Automatisering en vermindering van administratieve lasten:** Wat zijn de mogelijkheden voor het verder automatiseren van dataverzameling en het beperken van de benodigde gegevensinvoer vanuit de boer zelf? Hoe kunnen bijvoorbeeld databronnen zoals facturen uit de financiële administratie, satellietdata, machinedata en sensormetingen worden benut om zowel borgbaarheid en objectiviteit verder toe te laten nemen en tegelijkertijd administratieve lasten te verlichten?
2. **Data delen en data eigenaarschap:** Welke afspraken, governance structuren en (juridische) kaders zijn noodzakelijk om transparant, veilig en breed gedragen data eigenaarschap goed te borgen en data deling tussen boeren, overheden en ketenpartijen mogelijk te maken? Welke modellen voor data-eigenaarschap zijn toepasbaar binnen de Nederlandse landbouwcontext? Hoe kunnen belangen van

verschillende partijen worden geborgd in afspraken over datatoegang en -gebruik? Welke voorwaarden bevorderen vertrouwen en deelname van boeren?

3. **Rekeninstrumenten:** Hoe kunnen effectief rekeninstrumenten worden ontwikkeld voor alle landbouwsectoren? Aan welke generieke kwaliteitseisen dienen rekeninstrumenten te voldoen, denk bijvoorbeeld aan transparantie, versiebeheer en inspraak? Hoe kan toekomstige doorontwikkeling en beheer van dit soort rekeninstrumenten het beste worden geborgd? En hoe kunnen rekeninstrumenten voor ondernemers waarde creëren (beleidsruimte of financieel)? Mogelijk kan ook de daadwerkelijke ontwikkeling van rekeninstrumenten onderdeel uitmaken.
4. **Kwaliteitseisen en datavalidatie:** Kunnen generiek toepasbare kwaliteitseisen voor data invoer en resultaten worden benoemd? En kunnen deze gedifferentieerd worden naar toepassing en interventieniveau? Kunnen generiek toepasbare validatieprotocollen ontwikkeld worden die de betrouwbaarheid en controleerbaarheid van invoer en resultaat waarborgen?
5. **Verfijning en integreren metingen:** Hoe kan ervoor worden gezorgd dat resultaten van praktijkmetingen (denk bijvoorbeeld aan het meten van stalemisatie of bodemkwaliteit) optimaal worden geïntegreerd? Hoe kan worden geborgd dat modelmatige benaderingen in rekeninstrumenten in voldoende mate worden gevalideerd? En kunnen deze gegevens nieuw handelingsperspectief geven voor ondernemers?
6. **Gebiedsprocessen en samenwerking voor doelbereik:** hoe kan worden samengewerkt om op gebiedsniveau tot doelbereik te komen? Welke rol kunnen publieke en private partijen daarin pakken? Welke afspraken en governance-modellen zijn daarin effectief? Wat kan worden geleerd uit praktijkcases, zoals regionale meetprojecten of fieldlabs?

Praktische informatie

Deze oproep is onderdeel van de [PPS-oproep Landbouw, Water, Voedsel 2026](#). Financiële en administratieve kaders en randvoorwaarden zijn hier te vinden.

TKI Agri&Food en LVVN financieren samen maximaal twee projecten op dit thema. Cofinanciering door deelnemende partijen is een vereiste.

Voorstellen dienen zich te richten op ten minste twee deelvragen om een systemische aanpak en integraliteit te bevorderen. Daarbij wordt nadrukkelijk gestreefd naar samenwerking die bijdraagt aan brede toepasbaarheid en opschaalbaarheid. Een sector overstijgende aanpak wordt daarom aangemoedigd; sector- of gebiedsspecifieke casuïstiek kan daar onderdeel van zijn.

In het voorstel dient via de SMART-methode concreet te worden aangegeven (a) hoe de resultaten bijdragen aan de centrale vraagstelling en (b) hoe projectpartners en eventuele andere betrokkenen samenwerken om de beoogde impact te realiseren.